

GRÆNSELAND & IDENTITET

Med støtte fra

Kulturministeriets og Folketingets pulje til markering af Genforeningsjubilæet 2020,
Traugott Møllers Fond, Alving Fonden, Bestles Fond
Dronning Margrethes og Prins Henriks Fond, Konsul George Jorck og hustru Emma Jorck's Fond

INTRO

Undervisningsmateriale

Mette Damgaard Jørgensen & Dennis Hornhave Jacobsen

© FALIHOS & Projekt M

Formål

Formålet med undervisningsmaterialet til intro-filmen er, at du bliver præsenteret for temaer, der på den ene side er fælles for historie- og samfundsfag, men som på den anden side også kan vise noget forskelligt afhængig af, om de bliver brugt til at undersøge en historisk eller en samfundsfaglig problemstilling.

De tre temaer du skal arbejde med er:

- Stat og nation
- Kultur
- Identitet

Temaerne præsenterer dig for relevante begreber og viden om Grænsedragningen 1920, så du har mulighed for at opdage, hvordan problemstillinger fra dengang kan anvendes til at reflektere over den tid, vi lever i idag. Derudover skal du også anvende begreberne til at kunne diskutere, hvordan problemstillinger og løsninger fra dengang adskiller sig fra nu og vurdere, om historien om grænsedragningen kan bruges til at pege på forskellige måder at handle på i dag.

For at kunne anvende begreberne vil du hen over de næste par sider blive præsenteret for, hvad begreberne betyder og hvilken historie, der knytter sig til dem, når de bruges i forbindelse med grænsedragningen i 1920. Ud over den korte præsentation du løbende får, kan du finde mere viden om tiden før og efter **Grænsedragningen 1920** på:

<https://www.graenseforeningen.dk/graenselandets-historie.html>

Opgave du kan lave

- Læs teksten *Grænselandets historie* og udarbejd en tidslinje over de fire største begivenheder, som du vurderer har haft størst betydning for dem, der bor i grænselandet i dag. Giv en kort begrundelse for, hvorfor du mener, at de begivenheder er de vigtigste.

Diskuter med din sidemakker

- Hvad er formålet med materialet til intro-filmen?
- På hvilken måde kommer du til at bruge begreberne fra intro-filmen igen?

Kilder

Tre temaer med mange perspektiver

Sådan gør du

- Klassen deles i 3 eller flere grupper - i hver gruppe skal der være én, som er ok med at blive filmet.
- Temaerne fordeles mellem grupperne, så alle får et tema og så alle temaerne er fordelt.
- Grupperne genlæser deres eget temaafsnit og løser opgaverne til.
- Hver gruppe skal filme en præsentation af temaet. Præsentationen skal indeholde:
 - En beskrivelse af temaet.
 - Jeres egne eksempler på temaets begreber.
 - Et eksempel på hvordan temaets begreber og perspektiver kan anvendes i forbindelse med Grænsedragningen 1920.
 - Et eksempel på, hvordan temaets begreber og perspektiver er relevant for dig i dag.
 - På Skoletube ligger der programmer, hvor man kan redigere baggrundsbilleder ind i filmen, der illustrerer værtens forklaringer.
- Se filmene i fællesskab i den rækkefølge, temaerne er præsenterede.

Kilder

Tema 1: Stat og nation

I 1920 blev den dansk-tyske grænse flyttet. Dermed blev Nordslesvig (Sønderjylland) definitivt en del af Danmark. Beslutningen om at ændre den dansk-tyske grænsedragning skete efter Tysklands nederlag i Første Verdenskrig, og den blev truffet på baggrund af det, der kaldes **folkenes selvbestemmelsesret**. Det betyder, at de, der boede i området, deltog i folkeafstemninger den 10. februar og den 14. marts 1920. På trods af den nye statsdannelse var det ikke nødvendigvis nyt for alle, at de var en del af den danske nation. De talte nemlig allerede sproget og identificerede sig med det at være dansk. På hver side af grænsen opstod der dog et mindretal, hvor nogle følte, at de var blevet tvunget til at bo i en anden stat end den, de følte et tilhørsforhold til. For at forstå hvad det betyder, skal du i det følgende læse mere om begreberne **stat** og **nation**.

En **stat** kan beskrives som et menneskeligt fællesskab, der har en fælles styreform i et afgrænset territorium. Den moderne stat siges at være suveræn. Det vil sige, at den har ret til at udstikke love, kræve skatter ind og bestemme hvilken møntfod, der skal være gældende. Suveræniteten betyder også, at ingen andre stater må bryde ind over dens grænser, med mindre der er nogle helt særlige forhold, der gør sig gældende. En stat kan have forskellige styreformers og i dag er den danske stat styret ved et repræsentativt demokrati, hvor folket ved frie, lige og hemmelige valg vælger de repræsentanter, der skal træffe beslutninger på borgernes vegne. Folkets ret til medbestemmelse står skrevet i Grundloven. Den blev indført i 1849 og danner rammen om vores folkestyre. Faktisk er Grundloven kun ændret fire gange - hvoraf den ene af de fire gange er i 1920 og hvor der står, at den danske stat også består af det nordlige Slesvig.

Begrebet **nation** stammer oprindeligt fra det latinske ord "natio", hvilket betyder fødsel eller folkestamme. Meget forenklet sagt kan en nation beskrives som en samling af mennesker, der føler et tilhørsforhold. Det næste spørgsmål er så hvem, samlingen af menneskene består af, og hvordan de har et fælles tilhørsforhold. Er menneskene dem, der lever op til sine forpligtigelser som medborgere, og som finder et tilhørsforhold i gældende love? Eller skal man også praktisere samme religion og have ens traditioner?

En **nationalstat** er en beskrivelse af, at der er en geografisk sammenfald mellem befolkningens opfattelse af at høre sammen og den politiske magts suveræniteten. Ideen om nationalstaten opstår sammen med folkestyret, fordi det er nødt til at være tydeligt afgrænset hvilket folk, der bestemmer, og hvortil den politiske magt går - blandt andet for at lovgivningen afspejler det, folket mener er rigtigt og forkert. Derfor er det ikke uden betydning, hvor den fysiske grænse bliver trukket. Hverken i 1920 eller i dag.

Historien om danske grænseland kan trækkes helt tilbage til vikingetiden, hvor det danske rige havde sin grænse mod syd langs floden Ejderen. Man skal dog frem til perioden fra 1773

Kilder

til 1864 for at kunne forstå, hvorfor Danmark både kan forstås som en *nation og en stat* - en *nationalstat*.

Når der i dette afsnit fortælles om helstaten, er det en måde at beskrive perioden fra 1773-1864 på. Ordet helstat brugtes også af danske politikere i den periode af 1800-tallet, hvor de forsøgte at samle Danmark og Slesvig-Holsten til en nation. I denne tekst bruges helstaten til at beskrive en periode - **helstatstiden** - hvor den danske stat bestod af områderne Slesvig, Holsten og Lauenborg. De dansk-tyske områder Slesvig, Holsten og Lauenborg var mere eller mindre selvstændige områder styret af en hertug. Derfor kaldes Slesvig, Holsten og Lauenborg også for hertugdømmer. Det særlige var, at hertugen af Slesvig, Holsten og Lauenborg samtidig var den danske konge. På den måde var den danske stat afgrænset ved, at der var én fælles magt - den danske konge. Staten bestod altså på det tidspunkt af områder og befolkningsgrupper, der var så forskellige, at man ikke kan tale om en nation på den måde begrebet tidligere er præsenteret. I helstatstiden var det derfor ikke ualmindeligt, at folk i Hertugdømmet Slesvig følte sig som slesvigere og samtidig var tro mod den danske konge.

I løbet af 1800-tallet opstod så ideen om, at det fælles i en moderne stat skulle være sprog og kultur - og altså ikke være bundet op på lovgivning eller en fælles magt alene. I den periode var der stor uenighed om, hvilket sprog der skulle være det officielle - og om der fx skulle tales dansk eller tysk i de offentlige institutioner. En anden del af **nationalitetsprincippet** er følelsen af at høre sammen med andre som er en del af den samme stat. Det blev derfor svært at fastholde ideen om, at både Slesvig, Holsten og Lauenborg skulle være en del af en samlet dansk stat, da fx holstenerne følte sig mere tyske end danske. Folk i Slesvig blev i denne periode gradvist tvunget til at vælge om man følte sig mest dansk eller mest tysk, selvom de indtil dette tidspunkt sagtens kunne være både slesvigere og danskere på samme tid.

Kilder

Historie	Samfundsfag
Kilde 1: Uddrag fra introfilmen - 2019 [Kildeboks] <i>"Holdningerne til, hvor grænsen skulle trækkes afhang ikke kun af politiske interesser og handelsforbindelser, men i høj grad også af befolkningsgruppernes historie og den enkeltes følelse af at høre til."</i>	Kilde 1: Martin Henriksen - Elevrådsformand Jens Philip Yazdani - diskussion i Debatten [Kildeboks] <i>"I er mange, der er født her og opvokset her. Vi har gået i en dansk folkeskole og på et dansk gymnasium, vi er lige så danske som alle andre, sagde Jens Philip Yazdani.</i> <i>Herefter afbrød Martin Henriksen ham:</i>

Kilder

[Kildeboks slut]	- Det bliver man jo ikke dansk af, hold nu op, lød det fra politikerne, inden vært Clement Kjærsgaard måtte bryde ind. - Martin Henriksen, Yazdani er født i Danmark og vokset op i Danmark - er han ikke dansk? - Jeg kender ham jo ikke, så det kan jeg dårligt svare på, lød svaret fra DF's udlændinge- og integrationsordfører.” [Kildeboks slut]¹
Kilde 2: Bearbejdet uddrag af Orla Lehmans tale ‘Danmark til Ejderen’ - 28.maj 1842 [Kildeboks] <i>“At Slesvig skulle være et suverænt rige, sideordnet England, Frankrig, Danmark, Rusland o. s. v. er absurd, og at sønderrive Slesvig efter sprogets eller her-komstens usikre og sammenblandede grænser er natur-ligvis umuligt. Udelt må det derfor høre enten til Danmark eller til Tyskland, og da det nu ikke hører og aldrig har hørt til Tyskland, så er det sådan, at det, administrativt og med selvstændighed, er en del af Danmark.”</i> [Kildeboks slut]	Kilde 2: Langkaer-modellen [Kildeboks start] Langkaer Gymnasium har skelnet mellem vestlige og ikke-vestlige elever i fordelingen af de syv nye 1.g-klasser. Fire klasser har ikke en eneste etnisk dansk elev, mens tre klasser har en lige fordeling af vestlige og ikke-vestlige elever. Gymnasiet har på de sidste ti år oplevet en stigning i andelen af tosprogede elever fra 29 pct. til 74. pct. Opdelingen skal bl.a. forhindre, at de etniske danskere ikke skifter til andre gymnasier i nærheden. [Kildeboks slut]

Aktiviteter

Historie	Samfunds-fag
- Marker ord eller sætninger i kilderne, hvor der er tale om en stat,	- Marker sætninger eller ord i diskussionen mellem DF'er Martin Henriksen og Elevrådsformand Jens

¹ <https://www.dr.dk/nyheder/indland/video-elevraadsformand-til-martin-henriksen-vi-er-lige-saa-danske-som-alle-andre> - se video!

Kilder

altså hvor Danmark skal afgrænses af en fælles lovgivning. - Vælg en anden farve og marker, hvor der er tale om nation(er), altså hvor grænserne trækkes efter sprog, traditioner eller oplevelsen af at høre til. - I hvilken af kilderne forstås Danmark som stat og i hvilken forstås Danmark som nation?	Philip Yazdani, hvor der er tale om en forståelse af Danmark som henholdsvis en stat og en nation - Undersøg: Hvorfor diskuterer Martin Henriksen og Jens Philip Yazdani? - Diskuter: Hvornår er Langkær-modellen en god ide? Hvornår er det en dårlig ide?
--	--

[Infoboks]

Vidste du at, når man i dag taler om nationalstaten, så er det fordi Danmark både kan beskrives som en nation og en stat på samme tid? Det ord ville ikke have givet mening i den periode, hvor hertugdømmerne også var en del af Danmark.

Kilder

Tema 2: Kultur

Du har sikkert hørt begrebet kultur blive brugt på forskellige måder. Nogle har beskrevet kulturen som det at kende filosofien, gå i teateret og lytte til klassisk musik, mens andre mener, at kultur beskriver, hvordan flere mennesker finder et fællesskab i deres måde at se verden på. I begge forståelser skal kulturen forstås som det, der er til forskel fra naturen. Det er altså noget fra naturen, som er blevet bearbejdet, forfinet eller dyrket. Et træ i skoven er eksempelvis en del af naturen, hvor en træmast på et skib er en del af en kulturen, fordi den er blevet bearbejdet.

Det er en god ide at kende kulturbegrebet, fordi det kan give en forståelse af, hvorfor andre mennesker tillægger noget, de omgås, særlig værdi. For eksempel hvorfor de går klædt som de gør, eller hvorfor de bruger de ord, de gør.

Historierne om grænsedragningen i 1920 kan give et ret konkret bud på, hvad kultur kan være. Som skrevet i afsnittet **stat-nation** var det en ny ide, der udviklede sig i løbet af 1800 tallet, at man skulle have en fælles kultur og et fælles sprog for at være en del af den samme stat. Helstatstiden er et eksempel på det modsatte; at en stat kunne bestå af endog mange forskellige kulturer.

For bedre at forstå begrebet kan det deles op i to dele - de er vist herunder med et eksempel fra tiden før grænsedragningen i 1920.

- **Artefakter** Kan være **ting** man omgiver sig med eller måden man taler og opfører sig på - fx hvilke **traditioner** man fejrer. Til langt op i tiden har det fx været almindeligt, at man havde et billede af kejseren eller kongen hængende på væggen i sit hjem for at vise, hvem man følte sig knyttet til. I 1848 udbrød en krig - treårskrigen - mellem områderne Slesvig-Holsten og Danmark, hvor hertugdømmerne gjorde oprør for at opnå selvstændighed. Da Danmark vandt krigen i 1851 besluttede ministeren i Slesvig på vegne af kongen at indføre en lov, der gjorde dansk til det sprog alle i området **Mellemslesvig** skulle tale i kirker og skoler. Man kan på den måde sige, at man forsøgte at fastholde dansk kultur i Mellemslesvig ved at lovgive om, hvilket sprog der var "det rigtige".

Værdier Kan både være bevidste og ubevidste. De bevidste værdier er dem, vi selv er opmærksomme på og derfor kan skrive ned eller tale med andre om. Ubevidste værdier kan man mærke, hvis man bliver stødt over noget, som andre gør. Man kan sige, at en værdi er det, vi oplever som værdifuldt og det, vi foretrækker frem for noget andet. Bevidste værdier er fx den slags værdier man kan læse på politiske partiers hjemmesider, når de har formulere et politisk partiprogram.

Kilder

Historie	Samfundsfag
Kilde 1: Citat fra interview med Otmar Petersen. Otmar er en del af <i>det danske mindretal</i> i Sydslesvig. Interviewet kan læses i fuld længde i bogen "Stemmer fra mindretallene" fra 2011. [Kildeboks] (Otmar) "Jeg føler mig dansk, sådan er det. Jeg har aldrig spekuleret over det, og hvis du spørger mig: Hvorfor er du dansk? Hvad betyder det for dig?, så er det vanskeligt at beskrive, for det har noget med følelser at gøre. Når der er en udsendelse om kongehuset, og nogen af de royale bliver gift, så skal det selvfølgelig ses i dansk TV, ligesom dronningens nytårstale. Det går til hjertet, synes jeg." (Interviewer) "Er der nogen, der har slået hånden af dig, fordi du hørte til mindretallet?" (Otmar) "[...]I dag er det sådan, at folk kender baggrunden og accepterer det. Så sent som forleden dag har vi oplevet, at vi havde vores met tyske bekendte med i vores sommerhus, og de anså det for en selvfølge, at Dannebrog blev hejst deroppe i Blåvand, og de hjalp med det." [Kildeboks slut]	Kilde 1: Speak introduktionsfilm [Kildeboks] "Året er 1920. Kong Christian d. 10. rider over den nye grænse på en hvid hest, omgivet af glade mennesker. <i>Billedet af kongen er siden blevet kendt af hele Danmark som et symbol på et genforenet Danmark. Men, før kongen rider over grænsen, har der været en lang konflikt om, hvem der skal bestemme i Slesvig, og om de, der bor i grænseområdet, fx kan være dansker og tysker på samme tid eller om de skal vælge side."</i> [Kildeboks slut]
Kilde 2: Uddrag af Socialdemokratiets første partiprogram "Gimleprogrammet" fra 1876. De fem punkter udgjorde Socialdemokratiets ideer om, hvilke love det var nødvendigt at vedtage. Hele teksten kan læses på:	

Kilder

<https://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/gimleprogrammet-6-8-juni-1876/>

[Kildeboks]

1. *Almindelig, lige og direkte Valgret med hemmelig Stemmeafgivning for ethvert Medlem af Staten, baade Mænd og Kvinder, fra det 22de Aar til alle Stats- og Kommune-Institutioner. Valgdagen skal være paa en Søndag eller Helligdag.*
2. *Direkte Lovgivning igennem Folket. Afskaffelsen af **To-kammer-Systemet**.*
3. *Afskaffelsen af **den staaende Hær**. Indførelsen af et al-mindeligt **Folkeværn**.*
4. *Afskaffelse af alle Presselove, Forenings- og Forsamlings-love, samt alle øvrige Love, hvorved et Folk kan blive for-hindret i at tilkendegive sine Tanker i Ord og Skrift.*
5. *Almindelige Folkeopdragelses-Instituter, organiserede af Staten, almindelig lige og obligatorisk Skoleundervisning. Re-ligionen erklæres for Privatsag.*

[Kildeboks slut]

Kilde 3: Uddrag fra introfilmen - 2019

[Kildeboks]

“Når man ser på kortet, kan det se ud som om, man taler om områder og befolkningsgrupper, der er enten dansk,

[Kildeboks]

“Selvom Dronningen opfylder alle Grundlovens betingelser for at kunne stemme ved et folketingsvalg, er det ikke noget, hun udnytter. Det vil sige at hun har ret til at stemme - men gør det ikke.

Kilder

<i>tyske eller frisiske, men ved at læse dagbøger og breve tegner der sig et noget mere nuanceret billede."</i> [Kildeboks slut]	<i>Stemmeretten er beskrevet i Grundlovens § 29, stk. 1, 1.punktum:</i> <i>"Valgret til folketinget har enhver, som har dansk indfødsret, fast bopæl i riget og har nået den i stk. 2 omhandlede valgrets alder, medmindre vedkommende er umyndiggjort."</i> [Kildeboks slut]
---	---

Aktiviteter/Forståelsesspørgsmål

Historie	Samfundsfag
Til kilde 1: - Genfortæl, hvad Otmar Petersen fortæller til intervieweren. - Beskriv med dine egne ord, hvad du tror Otmar mener med, at <i>det har noget med følelser at gøre</i>, når han skal forklare, hvorfor han er dansk. - Hvilke artefakter bruger Otmar til at forklare, hvornår han kan mærke, at han føler sig særligt dansk. - Diskuter: Hvordan kan eksemplet med Otmar bruges til at forklare introfilmens påstand om, at kongen var et symbol på et genforenet Danmark?	Til kilde 1: - Hvordan kan kongen være et symbol på et genforenet Danmark? - Anvend kulturbegrebet til at forklare, hvorfor der kan opstå diskussioner om man skal være tysk eller dansk på samme tid. - Giv eksempler på fem ting eller mennesker, du mener, samler Danmark i dag. Prøv at forklare, hvorfor du mener symbolerne samler Danmark - Byt med din sidemakker - hvilke symboler er I enige og uenige om - og hvorfor? - Diskuter: Kan symbolerne også være med til at adskille Danmark - hvordan?

Kilder

	- Diskuter: Vil kongen kunne have samme symbolværdi i dag - hvorfor, hvorfor ikke?
Til kilde 2: - Sæt en overskrift på hver af de fem punkter i Socialdemokratiets partiprogram fra 1876. - Undersøg og diskuter: Kan kilden fortælle noget om, hvad det er for værdier Socialdemokraterne ønsker at ændre - altså, hvad det er, de synes er forkert?	Til kilde 2: - Synes du det er rimeligt, at Dronningen ikke benytter sig af sin stemmeret? - Anvend kulturbegrebet til at forklare hvorfor du tror, Dronningen ikke benytter sig af sin stemmeret. - Diskuter: er der nogle, som ikke bør have stemmeret i Danmark?
Til kilde 3: - Diskuter: Hvis man skal tro kilde 3, har de befolkningsgrupper, der nævnes i introfilmen, så én eller flere kulturer?	

Kilder

Tema 3: Identitet

Begrebet identitet er afledt af det latinske ord "idem", der betyder "den samme" og bruges til at beskrive enkeltpersoners, grupperingers eller tings særlige kendetegn. Kendetegnene er nogle gange meget synlige, mens de andre gange kan være svære at få øje på. Selvom identitetsbegrebet bruges på mange forskellige måder, kan man dele dem op i to overordnede kategorier:

- Gruppeidentitet: Det personer deler og som har fælles med andre
- Personlig identitet: Ens oplevelse af sig selv og personlighed og det der gør en forskellig fra andre

Udover at man kan have en personlig identitet, kan man også have grupper, som man **identificerer** sig med, fordi der er noget man deler eller i det hele taget har til fælles med andre. Det kan eksempelvis være, at du bor et sted med en særlig kultur, eller at du særligt identificerer dig med den særlige musik, du lytter til og dem du omgås i din fritid.

Siden grænsedragningen i 1920 har det danske samfund ændret sig radikalt. Flere mennesker bor i og omkring de større byer, og den teknologiske udvikling har givet os en række muligheder, som ikke eksisterede i 1920. Det er eksempelvis blevet muligt at flyve på tværs af kloden på under et døgn, og vi har mulighed for at importere varer som tøj og computere, der er produceret i andre lande. Ændringerne gør, at vi ikke længere er det samme sted ret langt tid ad gangen, og at det er muligt at indgå i flere og anderledes grupper end tidligere. De nye muligheder og påvirkninger er med til at få traditioner og vaner til at fylde mindre. Nogle taler ligefrem om, at samfundet er blevet aftraditionaliseret. For eksempel melder flere og flere sig ud af folkekirken, og selv kongehuset har måtte følge med tiden og oprettet en Instagramprofil.

Aftraditionaliseringen og de nye muligheder betyder også, at hvor den enkelte tidligere kunne skabe en identitet ud fra traditioner og gruppers identitet, så er det den enkeltes opgave selv at vælge, hvem man gerne vil være og fremstå som over for andre.

På trods af de mange forskelle mellem 2020 og 1920, er der dog også nogle ligheder, fordi personerne både dengang og nu har et behov for at kunne identificere sig med nogen. Da grænsen blev ændret i 1920 havde det en betydning for denne identifikation, for pludselig tilhørte man enkelte en anden gruppe, end man havde gjort tidligere.

Kilder

Historie

Kilde 1: Dansksindet afstemningsplakat fra 1920.

Rettighedshaver: Rigsarkivet

Udgivet under licens:
<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/2.0/>

Kilde 2: Citat fra interview med Gerd Pickardt. Gerd er en del af *det danske mindretal* i Sydslesvig. Interviewet kan læses i fuld længde i bogen “Stemmer fra mindretallene” fra 2011.

[Kildeboks]

(Interviewer) *Hvad er “det danske” for dig?*

Samfundsfag

Kilde 1: Partiernes medlemstal fra 1960 og frem til 1970

[Kildeboks start]

Partiernes medlemstal fra 1960

	Venstre	Socialdemokratiet	Radikale Venstre	Det Konservative Folkeparti	Socialistisk Folkeparti	Kristen-Demokraterne	Fremskridtspartiet	Centrum-Demokraterne	Dansk Folkeparti
1960	192.629	259.459	35.000	108.751	3.334				
1965	177.611	223.977	30.000	132.102	4.722				
1970	136.207	177.507	25.600	129.195	4.152	1.230			
1975	113.112	122.394	20.100	74.863	5.657	12.000	(1973: 15.000)	1.276	
1980	94.754	101.387	10.100	44.873	4.668	10.440	8.000	1.585	
1985	87.461	90.739	10.100	51.734	8.003	10.558	2.000	1.831	
1990	75.224	76.941	8000	36.610	7.903	9.347	6.000	2.008	
1995	83.039	62.452	6000	30.750	6.654	7.330	4.800	1.154	(1996: 900)
2000	76.927	50.248	ca. 6.000	21.838	6.473	6.186	ikke oplyst	1.570	6.448
2001	75.769	ikke oplyst	ca. 5.900	22.274	6.513	6.281	ikke oplyst	1.611	6.204
2002	75.935	55.103	ca. 6.700	21.031	7.065	6.208	ikke oplyst	1.307	6.680
2003	72.850	54.668	ca. 7.500	19.901	7.088	5.953	ikke oplyst	1.220	6.703
2004	64.888	52.460	ca. 8.200	19.187	7.026	5.561	ikke oplyst	1.100	6.615
2005	66.212	51.011	ca. 9.200	19.478	8.213	5.292	ikke oplyst	891	7.337

2006	61.018	56.808	ca. 9.800	18.035	8.601	5.288	ca. 350	683	8.594	4.127
2007	54.650	53.105	ca. 9.400	16.707	9.647	5.072	Opdateres ikke	ikke oplyst	8.356	4.525
2008	51.781	51.073	ca. 7900	15.928	15.630	4.052		Partiet opløst 1.2.2008	9.973	4.336
2009	50.356	48.236	ca. 7.600	15.545	16.518	2.708			10.178	4.373
2010	44.361	46.052	ca. 7.600	13.864	17.883	2.445			10.186	5.111
2011	42.132	44.948	9.340	13.148	17.588	2.476			10.230	7.714
2012	43.835	44.764	9.100	12.225	15.633	2.397			10.684	8.008
2013	43.530	42.091	7.900	11.812	11.589	2.159			12.064	10.000
2014	39.410	37.830	7.000	11.000	9.289	2.004			14.587	9.023
2015	37.080	38.595	7.000	10.500	8.475	2.056			17.122	9.504
2016	35.957	40.060	7.000	9.402	8.131	2.060			15.911	9.335
2017	34.484	40.159	6700	9.400	8.607	2.068			13.930	9.015

<https://www.ft.dk/~media/sites/ft/pdf/partier/om-politiske-partier/tal-og-fakta-om-partier/partiernes-medlemstal-fra-1960.ashx?la=da>

[Kildeboks slut]

Kilde 2: Citat fra Kristeligt Dagblad “Hvad følger du dig som? Identitet er blevet den enkeltes valg [Kildeboks]

”Der er åbenlyst en udbredt forestilling om, at vi har næsten grænseløse muligheder for at vælge og skabe os selv – en forestilling, der er både illusorisk og potentielt problematisk i den forstand, at virkeligheden jo svarer igen på et tidspunkt,” siger professor Carsten René

Kilder

(Gerd) <i>Det danske er mit ståsted, en stor del af mine aktiviteter og min omgangskreds. Livskvalitet, god mad, dejlige steder i Danmark. Alt det har noget med Danmark og det danske at gøre. Men det er svært at definere. Det danske mindretal er vigtigt for mig, det kommer til udtryk i alle de aktiviteter, jeg har i mindretallet. Hvis det danske mindretal i Sydslesvig ikke var vigtigt for mig, ville jeg tabe min identitet.</i> (Interviewer) <i>Hvad er så "det tyske" for dig?</i> (Gerd) <i>Jeg er hjemme her, jeg lever i den tyske hverdag, min hjemstavn er Harreslev. Det er flot, når Tyskland bliver verdensmestre i fodbold, men derfor kører jeg ikke rundt med det tyske flag på min bil. Ligeså lidt ville jeg køre rundt med syv danske standarder på bilen hernede."</i> [Kildeboks slut]	Jørgensen fra psykologisk institut ved Aarhus Universitet.²"
---	--

Aktiviteter

Historie	Samfunds-fag
Til kilde 1: - Genfortæl med egne ord, hvad der står på plakaten. - Hvilken historie fortæller plakaten om tiden, hvor Slesvig var en del af	Til kilde 1: - Beskriv udviklingen af medlemstallet for partierne Venstre, Socialdemokratiet, Socialistisk Folkeparti og Dansk Folkpartiet

² <https://www.kristeligt-dagblad.dk/danmark/ideen-om-man-frit-kan-vaelge-egen-identitet-er-paa-voldsom-fremmarch>

Kilder

det tyske forbund? - Hvilken identitet forventer citatet på plakaten at Slesvigerne har? - Hvad ønsker plakaten, at Slesvigerne skal stemme, når grænsen skal trækkes? - Diskuter: Hvad gør det for "den danske identitet" at der fortælles om tyskerne som de onde?	- Anvend begreberne aftraditionalisering og identifikation til at forklare udviklingen i tallene. - Diskuter: Hvordan tror du, udviklingen er i fremtiden?
Til kilde 2: - Genfortæl, hvad Gerd beskriver som det der er "det danske" og "det tyske" for ham. - Find eksempler i kilden der viser, hvad det er Gerd identificerer sig med. - Diskuter: Hvad tror du Gerd mener, når han siger at <i>"Hvis det danske mindretal i Sydslesvig ikke var vigtigt for mig, ville jeg tabe min identitet."</i>? - Diskuter: Identificerer Gerd sig mest som dansk eller tysk? - Diskuter: Hvordan kan man sige, at grænsedragningen i 1920 har haft en betydning for Gerd selvom han lever mange år efter og ikke var født i 1920?	Til kilde 2: - Læs citatet - Udvalg tre forskellige ting eller personer, du identificerer dig med - Giv en kort beskrivelse af: - En gruppeidentitet - af to grupper, du deltager i. Er gruppen selvvalgt eller ej? - Din egen identitet - hvad gør dig ens med og forskellig fra andre?

Kilder

Konflikt

Det kan måske virke unødvendigt at beskrive, hvad konflikt betyder.

Alle har hørt om en konflikt i klassen eller skolegården, hvor nogen er blevet uvenner og måske endda er kommet op og slået. Nogle gange har du sikkert oplevet at være en del af en konflikt, som du ikke vidste eksisterede.

En konflikt beskriver det, at to eller flere ikke er enige, og at denne uenighed fører til en handling. Uenigheden kan handle om, hvem der skal have begrænsede eller eftertragtede ressourcer, eller at parterne har ulige muligheder. Selvom konflikter for det meste beskriver uenighed mellem flere personer eller lande, så kan konflikter der handler om kultur og identitet også være konflikter inde i én enkelt person som handler om, at man føler man hører til forskellige steder.

Som du kommer til at se i filmene, og som du har læst i afsnittene til nu, kan tiden før og efter grænsedragningen i 1920 give flere eksempler på, hvorfor konflikter opstår.

I dette afsnit skal klassen i fællesskab diskutere, hvordan der kan opstå konflikter som har noget at gøre med de tre temaer - **stat-nation**, **kultur** og **identitet**. På den måde bliver dette afsnit også en mulighed for at vise, hvordan du har forstået det tema du og din gruppe har arbejdet med.

1. Se i fællesskab gruppernes film om de tre temaer.
2. Historien om grænsedragningen 1920 handler om konflikter, og for hvert tema kan historien bruges til at diskutere, hvorfor konflikter opstår. Diskuter for hvert tema:
 - Hvem er en del af konflikten? Lav evt. et mindmap.
 - Hvad handler konflikten om?
 - Hvordan ser konflikten ud?
 - Hvem kan løse konflikten og hvordan?